Hành cung Vũ Lâm thời Trần - Vai trò lịch sử và định hướng bảo tồn, phát huy giá trị

ISSN: 2734-9195 08:45 28/02/2025

Việc tiếp tục nghiên cứu, bảo tồn và phát huy giá trị khu di tích này không chỉ góp phần làm rõ hơn lịch sử triều Trần mà còn mở ra nhiều cơ hội cho sự phát triển bền vững của vùng đất Hoa Lư - Tràng An trong tương lai.

Hội thảo khoa học "**Hành cung Vũ Lâm thời Trần - Vai trò lịch sử và định hướng bảo tồn, phát huy giá trị**", được Viện Trần Nhân Tông (Đại học QGHN) kết hợp cùng UBND tỉnh Ninh Bình tổ chức ngày 27/02/2025 tại Ninh Bình với sự tham gia của nhiều nhà nghiên cứu từ trung ương và địa phương.

Sự kiện đánh dấu bước tiến quan trọng trong việc nhận diện, đánh giá giá trị lịch sử, văn hóa của Hành cung Vũ Lâm - một di tích có vai trò đặc biệt trong kháng chiến chống Nguyên - Mông cũng như trong sự hình thành và phát triển Phật giáo Trúc Lâm.

Hành cung Vũ Lâm: Dấu ấn lịch sử dưới triều Trần

Nằm trong quần thể danh thắng Tràng An (Ninh Bình), Hành cung Vũ Lâm được các nhà khoa học xác định là trung tâm quân sự quan trọng của nhà Trần trong hai cuộc kháng chiến chống Nguyên - Mông.

Hội thảo khẳng định rằng, khu vực đền Thái Vi hiện nay chính là trung tâm của hành cung xưa. Dưới thời Trần Thái Tông, nơi đây ban đầu được xây dựng làm nơi tu hành, nhưng khi chiến tranh xảy ra, Hành cung Vũ Lâm trở thành đại bản doanh kháng chiến, nơi thiết triều và bảo vệ hoàng tộc.

Các nghiên cứu khảo cổ học đã phát hiện dấu tích cư trú, sản xuất gốm sứ, vật liệu kiến trúc như gạch, ngói thời Trần - minh chứng cho một trung tâm chính trị - quân sự quan trọng trong lịch sử. Đặc biệt, khu vực này còn lưu giữ nhiều tự viện Phật giáo do các vua Trần xây dựng, như chùa Sở, chùa Thông, chùa Khai Phúc... Những dấu tích này cho thấy Hành cung Vũ Lâm không chỉ là trung tâm hành chính - quân sự mà còn là một trung tâm Phật giáo lớn của triều đại nhà Trần.

Phật giáo Trúc Lâm và sự kết nối với Hành cung Vũ Lâm

Một điểm nhấn quan trọng của hội thảo là mối liên hệ mật thiết giữa Hành cung Vũ Lâm và Phật giáo Trúc Lâm. Sau khi lãnh đạo quân dân đánh tan quân Nguyên - Mông, vua Trần Nhân Tông đã từ bỏ ngai vàng, về Vũ Lâm xuất gia, đặt nền móng cho Thiền phái Trúc Lâm. Từ đây, Ngài quay về kinh đô Thăng Long để truyền giới Bồ Tát cho vua Trần Anh Tông và các quan lại, trước khi lên Yên Tử tu hành.

Mô phỏng bức thư họa “Trúc Lâm Đại Sĩ xuất sơn chi đồ” được trưng bày tại Hội thảo

Bức thư họa “Trúc Lâm Đại Sĩ xuất sơn chi đồ” cũng được đưa vào phân tích trong hội thảo. Các nhà nghiên cứu chỉ ra rằng bức tranh không chỉ miêu tả cảnh Trần Nhân Tông rời núi Yên Tử về Thăng Long, mà còn thể hiện sự giao lưu, dung hòa của Tam giáo (Phật - Nho - Đạo) dưới thời Trần. Sự có mặt của các tăng nhân ngoại quốc trong bức họa cũng phản ánh vai trò của Hành cung Vũ Lâm và Thăng Long như những trung tâm giao lưu Phật giáo lớn của Đại Việt đương thời.

Bảo tồn và phát huy giá trị: Bài toán cho tương lai

Hội thảo cũng tập trung vào việc tìm giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản của Hành cung Vũ Lâm. Với hệ thống di tích trải dài từ thời Đinh - Lê đến thời Trần, khu vực này không chỉ có giá trị lịch sử mà còn mang tiềm năng phát triển du lịch văn hóa, tâm linh.

HT. TS. THÍCH THANH ĐẠT
GS.TS. LÊ MẠNH THÁT
TT. THÍCH MINH QUANG

Toàn cảnh Hội thảo khoa học “Hành cung Vũ Lâm thời Trần - Vai trò lịch sử và định hướng bảo tồn, phát huy giá trị”

Các tham luận đề xuất nhiều phương hướng bảo tồn như: phục dựng không gian di sản Phật giáo, trùng tu lăng mộ vua Trần Thái Tông, kết nối Hành cung Vũ Lâm với các di tích khác trong khu vực Tràng An – Hoa Lư nhằm tạo thành một tuyến du lịch lịch sử - tâm linh hoàn chỉnh.

Tuy nhiên, bên cạnh tiềm năng lớn, việc bảo tồn Hành cung Vũ Lâm cũng đặt ra nhiều thách thức. Các chuyên gia nhấn mạnh rằng công tác trùng tu, bảo tồn cần đảm bảo tính nguyên trạng, tránh thương mại hóa di sản. Việc khai thác phát triển du lịch cũng phải được thực hiện theo hướng bền vững, gắn với nghiên cứu khoa học để bảo vệ giá trị lịch sử của di tích.

Hành cung Vũ Lâm: Di sản cần tiếp tục nghiên cứu

Với 60 bài nghiên cứu được công bố tại hội thảo, trong đó có 20 bài tham luận tiêu biểu, các học giả đã làm sáng tỏ nhiều khía cạnh của Hành cung Vũ Lâm trong lịch sử, đồng thời đặt nền móng cho các nghiên cứu tiếp theo.

Ông Trần Song Tùng, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Ninh Bình phát biểu khai mạc Hội thảo

PGS .TS Nguyễn Tiến Vinh, Viện trưởng Viện Trần Nhân Tông, Đại học QGHN báo cáo đề dẫn, chính thức khai mạc Hội thảo

HT TS Thích Thanh Đạt, Chủ tịch HĐKH Học viện PGVN tại Hà Nội, tham luận chủ đề "Hành cung Vũ Lâm trong cuộc đời tu Phật - an bang của vua Trần Nhân Tông.

GS. Lê Mạnh Thát trình bày tham luận Mấy cảm nhận về "Vũ Lâm thủ vãn"

Dù nhiều kết quả quan trọng đã được làm rõ, nhưng vẫn còn những câu hỏi chưa có lời giải cuối cùng, như quy mô chính xác của Hành cung Vũ Lâm, vai trò cụ thể của nơi này trong các giai đoạn phát triển của Phật giáo Trúc Lâm, cũng như mức độ ảnh hưởng của nó đối với các trung tâm Phật giáo khác như Yên Tử và Thăng Long.

Hội thảo khẳng định rằng Hành cung Vũ Lâm không chỉ là một di tích lịch sử quan trọng mà còn là một di sản văn hóa - tâm linh đặc biệt. Việc tiếp tục nghiên cứu, bảo tồn và phát huy giá trị khu di tích này không chỉ góp phần làm rõ hơn lịch sử triều Trần mà còn mở ra nhiều cơ hội cho sự phát triển bền vững của vùng đất Hoa Lư - Tràng An trong tương lai.

Nhà thiết kế Minh Hạnh cùng bộ sưu tập thời trang, có những mảng ghép mô phỏng về Kinh đô Hoa Lư và Hành cung Vũ Lâm

Khu trưng bày những mô phỏng về hình tượng vua Trần Nhân Tông

Tác giả: **Thường Nguyên**